

EDITORIAL

Když jsem dostal příležitost napsat úvodní slovo ke sborníku zaměřenému na Jesenicko, vytanula mi na mysl trochu zapeklitá otázka – proč je vlastně užitečné věnovat téma jednoho čísla muzejního časopisu právě tomuto koutu Slezska? Lákavého, ale zjednodušujícího klišé o kouzelné přírodě a bohaté historii jsem se rozhodl nevyužít. Skutečnost je totiž mnohovrstevnatá. Příroda, kultura a historie jesenického regionu není pro naši zemi typická, na druhou stranu se zde odehrály příběhy, které jsou významné i v rámci národních dějin, a nacházíme zde také přírodniny, které udivují i za hranicemi naší země. Jesenicko a jesenické dějiny jsou pro mě jakýmsi pomyslným pomezím mezi tím typickým a signifikantním na jedné straně a výjimečným či neobvyklým na straně druhé. Čarodějnické procesy na Jesenicku v 17. století, neuvěřitelný osud přírodního léčitele Vincenze Priessnitze ve století 18., vzestup jesenického textilního průmyslu ve století 19. a jeho následný pád či soužití německého a českého obyvatelstva a jejich následná rozluka v polovině 20. století jsou jen několika z mnoha významných příběhů, které nám svou typickostí nebo výjimečností, hloubkou žalu či světlou nadějí neustále vyprávějí, stále mají co říct, udivují nás a inspirují.

Velké příběhy jesenických dějin se pro naši současnost nezrodily z paměti svědků a nejsou předávány jen lidovou tradicí. Za jejich současnou podobou a za jejich pramennou oporou stojí mnohé práce historiků, profesionálů i laiků, amatérských badatelů mnoha oborů a samozřejmě také archivářů. Svou váhu přitom nemají jen působivé narace a hutné syntézy, do skládaček odhalujících minulá tajemství bylo prakticky ve všech případech potřeba nejdřív tisíc a jedné historické analýzy či mikrohistorické sondy, až na jejich výsledcích a závěrech bylo možno zahlížet význam dějinných událostí. Muzejní sborníky zpravidla nabízejí prostor pro tyto práce, právě v tom mimo jiné tkví jejich důležitost. Časopis Slezského zemského muzea je vhodným příkladem.

Historické analýzy a rozbory pramenů přináší i jeho aktuální číslo. Historička a archivářka Michaela Neubauerová se v něm zabývá analýzou urbáře jesenického panství a já jen doufám, že tento její odborný počín nalezne i své popularizační uplatnění. Následuje portrét jedné z význačných osobností regionu, Dr. Adolfa Lorenze, známého lékaře a chirurga, jehož osud je neodmyslitelně spjat s Vidnavou. Jeho životní peripetie jsou podány rozeným vypravěčem, etnografem Vlastivědného muzea Jesenicka, Matějem Matelou. Příběh sochaře Josefa Obetha nás zase provede stylovými proměnami od baroka, přes secesi až po art deco, a to velmi erudovaně v podání profesora Pavla Šopáka. Květoslav Growka nás ve svém příspěvku přesvědčí o tom, že ani úředničina a jesenické úřady nemusí být bez zajímavosti, byť si nejsem jistý, nakolik čtenář tohle přesvědčení nabude díky vybranému stylu autora a nakolik kvůli úřednickým realitám. Článek manželů Kolářových představí zúčtování s účastníky henleinovského povstání během poválečných soudních procesů a upozorní na překvapivě odlišnosti v přístupu justičních tribunálů k provinilcům z Jesenicka v porovnání s jinými částmi Slezska.

Neúnavnou práci historiků a dalších badatelů jsem vždy obdivoval. Vášnivost, s jakou po centimetrech postupují v nečitelných pramenech při odhalování minulosti je stejně obdivuhodná jako inspirující. Vzděláním jsem historik a těším se z každé chvíle, kdy se do podobného proudu mohu alespoň na čas ponořit také. Věřím, že předkládané číslo sborníku nás prostřednictvím zmíněných studií a v nich obsažených jemných historických detailech přivede k pramenům a opět o něco věrnějšímu pochopení celých příběhů důležitých pro současnou společnost. Jakkoliv záleží na interpretaci faktů a jejich nahlížení v rámci historiografického paradigmatu, zásadním se z mého pohledu jeví právě poctivý přístup ke studiu surového historického materiálu. Mám to štěstí, že se osobně znám se všemi uvedenými autory, proto také mohu tvrdit, že onou poctivostí při studiu pramenů jsem si jistý.

Pavel Rušar

ředitel Vlastivědného muzea Jesenicka